

İYİLİĞİ EMRETMEK, KÖTÜLÜĞÜ ENGELLEMEK*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, şefîi'l-müznibîn muhammedin'il-mustafâ ve âlihi ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân ve eyyühe'l-müslimûn!.. Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidînâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr, ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

لَا يَنْبَغِي لِلْعَالَمِ أَنْ يَسْكُتَ عَلَى عِلْمِهِ وَلَا يَنْبَغِي
لِلْجَاهِلِ أَنْ يَسْكُتَ عَلَى جَهْلِهِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى
فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

(طس. عن جابر)

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE. 491/6 (*Lâ yenbağî li'l-âlimi en yesküte alâ ilmihî, ve lâ yenbağî li'l-câhili en yesküte alâ cehlihî; kâle'llâhu teâlâ: Fes'elû ehle'z-zikri in küntüm lâ ta'lemûn.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ikramı, ihsanı dünya ve ahirette üzerinize olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri sizleri ve bizleri sevdiği kullarından eylesin... Sevdiğimiz neticelere vâsıl eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in hadîs-i şerifleri, sünnet-i seniyyesi dinimizin direği, can damarımızdır. O bakımdan yaz kış fırsat buldukça, Allah imkân verdiği kadar bu hadîs-i şerifleri okumak, dinlemek üzere burada toplanıyoruz. Allah cümlemizden razı olsun...

Peygamber SAS Efendimiz'in hadîs-i şeriflerinden bir demet okuyup feyzyâb olmaya gayret ediyoruz. Hiç şüphe yok ki bu çalışma, bu tercih âhîret hayrî bakımından insanın pazar günü piknik yerlerine gitmesinden, gezmesinden, eğlenmesinden çok daha önde gelen kıymetli bir çalışma... Allah ecrinizi bol bol ihsan eylesin...

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına ve izahına başlamadan önce, evvelen ve hâsseten Peygamber Efendimiz'e sevgimizin, saygımızın ve bağlılığımızın bir nişânesi, tezâhürü olmak üzere onun ruhuna hediye etmek için, sonra onun cümle âlinin ve pâk ashâbının, etbânının, ahbabının ruhlarına hediye edelim diye; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve

mukarrabînin ruhlarına ve bilhassa Ümmet-i Muhammed'in irşadıyla vazifeli olarak çalışmış olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ve halifelerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere şuraya cem' olmuş olan siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş olan bütün yakınlarının ve sevdiklerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri Allah Allah diye çarpışarak canlarını, mallarını ve bütün gayretlerini ortaya koyarak fethetmiş olan Fatih Sultan Mehmed Han ve askerlerinin ve ecdâdımızın ve sâir mücahidlerin, gâzilerin, şehidlerin ruhlarına hediye olması için;

Camimizin bânisi İskender Paşa merhumun ruhuna hediye olsun diye ve bu camiyi ayakta tutan, tekrar tekrar tamir ve tecdit eyleyenlerin ruhlarına hediye olsun diye; biz yaşayan müslümanların da dünya ve ahiret saadetine ermemize vesile olsun diye bir *Fâtîha*, üç *Ihlâs-ı Şerif* okuyalım, ruhlarına hediye edelim, ondan sonra başlayalım. Buyurun!

.....

a. Alime Susmak Yakışmaz

Okuduğumuz hadîs-i şerifler metin olarak *Râmuzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından alınıyor. Demin metnini okuduğum hadîs-i şerif 491. sayfasının 6. hadîs-i şerifidir. Şimdi izaha başlayalım.

Taberânî'nin *Mu'cemü'l-Evsat*'ında Câbir RA'dan rivayet eylediğine göre, Peygamber SAS Hazretleri şöyle buyurmuş:¹

لَا يَنْبَغِي لِلْعَالِمِ أَنْ يَسْكُتَ عَلَى عِلْمِهِ وَلَا يَنْبَغِي
لِلْجَاهِلِ أَنْ يَسْكُتَ عَلَى جَهْلِهِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى
فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

(طس. عن جابر)

RE. 491/6 (*Lâ yenbağî li'l-àlimi en yesküte alâ ilmihî, ve lâ yenbağî li'l-câhili en yesküte alâ cehlihî; kàle'llàhu teàlâ: Fes'elû ehle'z-zikri in küntüm lâ ta'lemûn.*)

(*Lâ yenbağî li'l-àlimi en yesküte alâ ilmihî*)
“Alime ilmi ile susmak gerekmez, yakışık almaz.”

Alim, madem ki ilmi vardır, susmamalı; hakkı, hakikati, gerçeği, doğruyu söylemeli, bilmeyenlere öğretmeli, çalışmalı, çabalamalı.

(*Ve lâ yenbağî li'l-câhili en yesküte alâ cehlihî*)
“Cahile de cahilliği ortada durup dururken susmak yakışmaz.”

O da çalışmalı, çabalamalı, sormalı, araştırmalı, öğrenmeli, cehaletten kurtulmaya çalışmalı!

---

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.298, no:5365; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.139, no:7748; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.403, no:751; Cabir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.238, no:29264; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVII, s.273, no:18153.

Ne alime susmak yakıştır, ne cahile susmak yakıştır. Alime susmak yakışmaz, ilmini söyleyecek; cahile susmak yakışmaz, soracak, cahilliğini giderecek, bilgili olacak.

Peygamber Efendimiz bunun arkasından âyet-i kerîmeden delil getiriyor, diyor ki: (*Kâle'llâhu teâlâ*) “Kur’ân-ı Kerîm’de Allah-u Teâlâ Hazretleri şöyle buyurmuştur:

فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

(الانبیاء: ۷)

(*Fes’elû ehle’z-zikri in küntüm lâ ta’lemûn*)
“Eğer bilmiyorsanız zikir ehline sorun, öğrenin!”
(Enbiyâ, 21/7)

“Alimlere, kendilerine bilgi ilim verilmiş, Allah’ın kitabı, dini hakkında mâlumat sahibi kılınmış olan kimselere sorun da gerçeği öğrenin, anlayın!” diye Kur’ân-ı Kerîm’de madem böyle emir var, o halde alim de susmasın, cahil de susmasın diyor.

Peygamber SAS Efendimiz ilim öğrenmekle ilgili o kadar çok hadîs-i şerifler buyurmuştur ki, onları tutmak durumundaysak, hiç tereddüde mahal kalmadan hepimizin sabah akşam bir şeyler okuyup öğrenmeye çalışmamız gerekir.

Fakat ben bu işi anlayamıyorum, içinizden anlayan birisi varsa vaazdan sonra gelsin, bana izah ediversin: Dinimiz ilme ve alime ve öğrenmeye ve öğrenciye çok büyük mükâfatlar verdiği halde biz niye cahil kalıyoruz, ben anlayamıyorum! Teşvik bu kadar fazla, sevap

bu kadar çok, Allah'ın emri bu kadar kesin, Peygamber Efendimiz'in teşvik ve tavsiyesi bu kadar ortada; yine de biz cahiliz, yine de biz geriyiz.

Ne bakımdan geri?

Dinî bakımdan da geri, dünyevî bakımdan da geri.

Neden? Çünkü dinî bakımdan ileri olmadan dünyevî bakımdan ileri olunmuyor. Dinî bakımdan insan ileri oldu mu, prensip sahibi oluyor, mes'uliyet duygusu taşıyor, çevresine bakıyor, şartları kolluyor, düşmanı anlıyor, kendi halini görüyor, çalışıyor. Mes'uliyet duygusu olmadı mı;

“—Pazar günü hangi plaja gideyim? Hangi piknik yerinde vakit geçireyim? Kazancımı daha çok arttırmak için ne yapabilirim? Acaba bankaya mı koysam, hangisi daha çok faiz veriyor? Yoksa bir kaptı kaçtı daha kestirme bir usul var mı? Şu kadar insanı dolandırsam, şu kadar para sahibi olsam, ondan sonra şöyle olur böyle olur...Mercedeslerde kurulurum, rahat ederim, gezerim...” diye milletin aklı bu taraflarda.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizim kulluğumuza, bizim çalışmamıza, bizim gayretimize muhtaç değil kardeşlerimiz! Bunu açıkça siz de biliyorsunuz, ben de bir kere daha ifade edeyim; boşuna naz yapmayalım. Allah-u Teâlâ Hazretleri bize muhtaç değil; biz Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne muhtacız!

أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

(فاطر: ١٥)

(*Entümü'l-fukarâu ila'llàh, va'llàhu hüve'l-ganiyyü'l-hamîd*) “Sizsiniz Allah’a muhtaç olan varlıklar, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin hiç ihtiyacı yoktur. Zengin ve övülmeye lâyık olan ancak odur.” (Fâtır, 35/15)

Allah ganîdir, âlemlerden müstağnîdir, hiçbir şeye, hiçbir kimseye ihtiyacı yoktur. Fakir, muhtaç, mecbur olan biziz. Bu çalışmalar bizim için.

Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

“—Din uğrunda çalışın, çabalayın, gayret sarf edin, uğraşın, didinin.”

Neden? Aslında faydası bizim için.

Öğrenci çalışırsa, öğretmen onu tazyik ederse, ille çalıştırmak isterse, babası kaşlarını çatarsa, büyükleri zorlarsa;

“—Çalış çabala, aman oku, adam ol!” derlerse, ne olacak? Kime fayda?

Okuyan kimseye faydası var.

Dinî bilgiler ve dinî ameller de böyle; bunları kim öğrenirse, kim yaparsa dünya ve âhiretin saadetine kendisi erecek. Allah onun için emrediyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin emirleri, yani dinimizde bize Kur’ân-ı Kerîm’de, hadîs-i şeriflerle, fıkıh-i İslâmî ile öğretilen bilgilerin hepsi insanoğlunun ruhunu korumak için,

vücudunu korumak için, cemiyetini korumak için, malını korumak için, ahlâkını korumak için, soyunu sopunu, sülâlesini, neslini korumak içindir, kesilmesin diyedir. Hepsi dönüp dolaşır, insanoğlunun faydasına yönelik olduğu anlaşılır.

“—Hocam, faydasına diyorsun ama Allah bir de emrediyor ki; Allah yolunda çarpışın, şehid olun!”

O şehid olmak bile yine insanlığın faydasıdır. Çünkü çarpışırsın, sen ölürsün; ama arkandakiler rahat eder. İstiklal harbinde, Çanakkale harbinde bizim dedelerimiz şehit oldular, biz şimdi şu memlekette oturuyoruz kalkıyoruz, yiyoruz içiyoruz. Belki onlara teşekkür etmek bile aklımızdan geçmiyor. Ama onlar zaten bizim teşekkürümüze muhtaç değil, biz onların şefaatine muhtacız. Onlar Allah yolunda çarpıştılar, şehid oldular, vazifelerini yaptılar, imtihanı başardılar, cennet nimetleriyle nimetleniyorlar.

Gökyüzünden sesleniyorlar ki;

“—Korkmayın, siz de çarpışın, siz de çalışın, siz de sevap kazanın, siz de cennete gelin!”

Kulakları duyan duyuyor, duymayan duymuyor. Allahu Teâlâ Hazretleri Kur’ân-ı Kerîm’inde bildirmiş. Asıl bizim oturup ağlamamız lazım. Onlar vazifelerini yaptılar, sevapları kazandılar. Muhterem kardeşlerim!

Bir kitapta okumuştum: Güney Amerika’da bir çeşit karıncalar varmış. Kitapta ilmî adını yazıyor. Bu karıncalar büyük akarsuları bile geçerlermiş. Şarıl şarıl akan dereleri, ırmakları bir taraftan öbür tarafa geçerlermiş. Ve

çok tahripkârlarmış, önüne gelen canlıları yerlermiş, ısıtırlarmış. İri karıncalar... Bunlardan kurtulmak çok zor olurmuş. Dereleri ırmakları geçerlermiş.

Nasıl geçerlermiş?

Bir tanesi derenin kenarına gelirmiş, derenin kenarındaki sağlam bir otu ısıtırmış, arkasındaki onun üstünden yürürmüş, onun beline sarılırmış, onun arkasındaki onun üstünden yürürmüş, sımsıkı onun beline sarılırmış... Ölürlermiş; ama karşı tarafa köprü yaparlarmış, onların üstünden öteki hemcinsleri geçer, yiyeceklerini yerlermiş. Yani kollektif, içtimâî şuura bakın ki topluluk için kendisini feda ediyor; ama arkadaki nesli yiyecek içecek buluyor.

Bizim dedelerimiz bizim için çarpıştılar, eceli gelen öldü, şehid oldu; öbür tarafta eceli gelen ötekisi de yine öldü, cepheye gitmeyen de öldü. Cepheden kaçan kaldı mı? O da öldü.

“—Acaba harbe gidenler vaktinden önce mi öldü?”

Vallâhi de, billâhi de vaktinde öldü. Vaktinden evvel ölmedi, vaktinden sonra da ölmedi. Çünkü Allah kime ne kadar ömür vermişse o kadar yaşar. Allah öldürmeyince insan ölmez.

Bizim İstiklâl Harbi madalyası kazanmış bir tanıdığımız vardı, diyordu ki:

“—Çocuklar, Allah insanı öldürmeyince insan ölmüyor. Ben Sina cephesinde, Filistin cephesinde çarpışırken ordular arasında muhabere subayıydım. Bir taraftan bir tarafa

giderken kurşunlar ‘cıv cıv’ vızır vızır etrafımdan geçirdi. Bak işte hâlâ karşınızdayım...” diye kendisi söylüyordu.

İstiklal madalyası almış, yani yüksek rütbelere çıkmış bir kimseydi. Allah rahmet eylesin...

Geçen gün baktım, bir kaza olmuş, İranlılardan bilmem kaç tanesi bizim memlekette, bir trafik kazasında ölmüşler. O İran’da da olsa ölecek, İran’dan kaçsa da ölecek, cepheye gitse de ölecek, Türkiye’ye girse de ölecek, otobüse binse de ölecek, evinde dursa da ölecek. Ölecek, o yazılmış. Azrail onun ismini listesine almış, vakti gelince o ölecek, nereye kaçarsa kaçsın... Bir başka İranlı burada Antalya’da mı, bizim denizlerden birinde boğuldu. Yani rahat etmek için ülkesinden kaçtı.

Neden İran’ı misal veriyorum?

İran savaş yapıyor diye, İran’dan bazıları kaçıyor diye söylüyorum. Irak da öyle, başka yer de öyle...

Ölümden kaçılmaz.

Kâfirler, müşrikler mü’minlere demişler ki;

“—Eğer bizim sözümüzü dinleselerdi, Peygamberlerinin peşinden gitmeselerdi, savaşa katılmasalardı işte böyle ölmezlerdi.”

Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur’ân-ı Kerîm’de buyuruyor ki:

“—Hadi öyleyse siz kendi üzerinizden ölümü kaldırın bakalım! Madem o kadar açığözsünüz, o kadar beceriklisiniz, hadi bakalım kendiniz ölümden kurtulun!”

Nereye kaçacak?

Kırk tane kapının arkasına saklansa, kale içine kale yapsa, ecel geldi mi gider.

Onun için, onlar vazifelerini yaptılar, çalıştılar, kazandılar, ecirleri aldılar. Sıra bize geldi. Eğer biz Allah yolunda yürürsek, Allah'ın dinine hizmet edersek, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin hazinesine bir şey ilave olmaz, kazanan biz oluruz. Eğer biz Allah'a âsi olursak, Allah'ın emrini tutmazsak, kötü kul olursak, günah işlersek Allah'ın hazinesinden bir şey eksilmez, cezayı biz çekeriz.

Hz. Ali yemin etmiş, demiş ki;

“—Vallâhi ben kimseye iyilik etmedim, kötülük etmedim!”

Hz. Ali Efendimiz şakacı, nüktedan bir insan olarak latife etmiş, demiş ki;

“—Ömrümde hiç kimseye iyilik etmedim, kötülük etmedim!”

Bilmece gibi bir söz, ne demek?

Yani, “Yaptığım iyiliğin sevabı, faydası bana...”

Biliyoruz ki iyilik ettiği Kur'ân-ı Kerîm'de sabit. Aç oldukları zaman kapılarına gelen dilenciye, miskine, fakire yiyeceklerini verdiler; Kur'ân-ı Kerîm kendilerini methetti. Ama o diyor ki;

“—Yaptığım iyilik bana, başkasına iyilik yapmış değilim, kendime iyilik yaptım. Eğer kötülük yaparsam o da bana, başkasına kötülük yapmış sayılmam, asıl kendime kötülük yapmış sayılırım.”

Dikkatinizi çekeyim, hatırlatayım ki; dinimizde günah işleyen kimseye ne derler?

“—Nefsine zulmetti.” derler. Günahkâr insan “kendi kendisine zulmetmiş” tâbiriyle anılır.

“—Ey nefislerine zulmeden kullar!” Ne demek?

“—Ey günah işleyen kullar!”

Allah-u Teâlâ Hazretleri niye “nefislerine zulmetmiş” diyor?

Günah işleyince cezayı hak ediyor, cehennemde yanacak, bu sefer kendi kendisine zulmetmiş oluyor. Kendisine zulmetmiş oluyor, başkasına değil...

Muhterem kardeşlerim!

O bakımdan, bilelim ki Allah’ın bize ihtiyacı yok. Bizim üzerimizde ne varsa hepsi Allah’ın, hepsini Allah veriyor.

“—Hayatı Allah mı veriyor?”

Allah veriyor.

“—Vücudu Allah mı veriyor?”

Allah veriyor.

“—Sıhhati Allah mı veriyor?”

Allah veriyor.

“—Aklı Allah mı veriyor?”

Allah veriyor.

“—Rızkı Allah mı veriyor?”

Allah veriyor. Bize her şeyi Allah veriyor.

Küçücüktük, hiçbir şeydik, yoktuk, var eyledi. Büyüttü, koca adam olduk, aklı başında insanlar olduk. Her şeyimiz ondan... Kimin malını kime satıyoruz?

Böbürlenmeye bir hakkımız yok. Övünmeye hakkımız yok. Sakınmaya da hakkımız yok. Malın sahibi geldi mi malını ister. “Ver bakalım emaneti, ben sana bunu sana vermiştim, ver geriye!” derse emanetçi onu vermemezlik edemez ki.

Aklımız varsa Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne iyi kulluk ederiz; aklımız yoksa kötü yollarda vakit geçiririz, kendimize zulmetmiş oluruz, mahvoluruz.

Onun için, dini öğrenelim. Çalışalım, fedakârlık yapalım. Bilenlerimiz bildiğini başkalarına anlatsın. Memlekette çok yaygın, sârî bir hastalık gibi bir cahillik var; kimsenin bir şeyden haberi yok. Dünya ilimlerini bilseler, ahiret ilimlerini bilmiyorlar. Şeytan gibi, şeytana çarığı ters giydirirler. Şimdi çarık da yok, pabuç da yok; şeytana kundurayı ters giydirirler. Fakat ahiretten şu kadarcık bilgileri yok.

“—Şunu yaparsam Allah sever mi, kızar mı? Rızasına mı ererim, yoksa gazabına mı uğrarım?”

Düşünmüyor, aklına gelmiyor veya bilmiyor. Onun için, bu sırada bize susmak yakışmaz.

“—Hocam ben alim değilim. Hadi sen konuş ama ben alim değilim.”

Sen de alimsin, ben de alimim. Çünkü imanlıyız, Allah’ın varlığını birliğini biliyoruz.

Diploma alma şartı yok. Hepimizin Allah'ın dinini etrafa yaymak için çalışmamız, konuşmamız, öğretmemiz gerekir. Küçük çocuğumuza da mı birkaç söz söyleyemeyiz?

Bizim mahallede dün bir sünnet düğünü vardı, yani İstanbul dışında bir başka kasabada... Orada sünnet çocuğu şıkır şıkır ortada oynuyordu, göbek atıyordu. Etrafında kızlar, erkekler el tutmuştu, göğüslerini hoplata hoplata oynuyorlardı. Halay çekiyorlardı, halka döndürüyorlardı... O bir sünnet düğünü...

Bir başka sünnet düğününe geldik; sünnetlik çocuklar sarık sarmışlar, şu benim cübbem gibi cübbe giymişler, bol pantolon giymişler, pırıl pırıl, ipek gibi, kelebek gibi, nur gibi tepeden tırnağa bembeyaz, kaymak gibi, süt gibi... Onlar da sünnetlik, onların da yaptıkları şey sünnet... Güya ötekisi de sünnet yapıyor. Birisi yanlış yolda...

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi yolunda dâim eylesin. Hakkı, gerçeği hak ve gerçek olarak görüp, tesbit edip, ona uymayı nasib eylesin... Bâtılın bâtıl olduğunu görüp ondan uzak durmayı nasib eylesin...

Çocuğumuza öğretebiliriz. O çocuğunu o baba, maşaallah, başına takke yerine veyahut şu asker şapkası gibi siperlikli şapka yerine sarık sarmış. Ben de ilk defa gördüm. O kadar sünnet düğününe giderim, hiç görmemiştim. Arkaya doğru da sarkıtmış, çocuğun yüzüne bir başka nur gelmiş, güzel olmuş. Sirtında da bol cübbesi var. Gidip de hazır sünnet kıyafeti almamış,

kendisi diktirmiş, çok yakışmış. Pantolon da güzel, her şey güzel. Baktım, “Şunun resmini çekin, herkes bir görsün.” dedim.

Demek ki çocuğumuzu yetiştirebiliriz. O çocuk öyle yetişecek; öteki çocuk dansçı, göbek atıcı, çalgıcı, türkücü, o tarzda yetişecek. Çocuğumuza da mı hâkim olamayız?

Küçük çocuk, bizim sözüme bakıyor; biz onu neye teşvik edersek öyle yapıyor. Bebek bile sen namaz kılarken, gelir senin yanında seccadeye yatmaya çalışır, o da namaz kılıyormuş gibi yapmaya çalışır. Neyi görürse onu yapar. Sen karşısında sigara içersen, o da bir paketten bir sigara aşırıp bir kenarda yakıp içmeye çalışır. Büyükten ne görürse küçük onu yapar. Onun için, çocuklarımızı iyi yetiştirebiliriz.

Hanımımıza sözüme geçer. “Çarşıya çık, çıkma... Şunu giy, giyme... Bunu al, alma... Şuraya git, gitme!” diyebiliyoruz. Hanıma eğitimde bulunabiliriz. Çevremizdeki yakın arkadaşlarımızla sabahtan akşama konuşuyoruz, sohbetimiz oluyor; hakkı söyleriz, hayrı söyleriz. Günün belli saatlerinde bir şeyler okuruz, belli saatlerinde okuduğumuzu satarız. Hem öğrenmekten kazanırız, hem öğretmekten kazanırız.

Onun için, gününüzün belli saatlerinde bir şeyler okuyun, bir de öğrendiğinizi, bellediğinizi bir yerde anlatın. Alime susmak gerekmez. Bizim hepimiz konuşursak epeyce dinî bir propaganda olur, İslâm yayılır. Cahile de susmak yakışmaz, o da bilmediğini araştırсын,

sorsun, öğrensin, cahillikten kurtulsun. Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri cahilleri iki misli azaplandırarak, bir de cehaletten dolayı azarlayacak, azaplandırarak. Onun için, aman gözünüzü açın!

b. Emr-i Ma'ruf Yapmanın Şartları

Deylemî, Enes RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Hazretleri bu ikinci hadîs-i şerifinde buyuruyor ki:²

لَا يَنْبَغِي لِلرَّجُلِ أَنْ يَأْمُرَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَى عَنِ
الْمُنْكَرِ حَتَّى يَكُونَ فِيهِ خِصَالُ ثَلَاثٍ رَفِيقٌ بِمَا
يَأْمُرُ رَفِيقٌ بِمَا يَنْهَى عَالِمٌ فِيمَا يَأْمُرُ عَالِمٌ فِيمَا
يَنْهَى عَدْلٌ فِيمَا يَنْهَى

RE. 491/7 (*Lâ yenbağî li'r-raculi en ye'müre bi'l-ma'rûfi, ve yenhâ ani'l-münkeri, hattâ yekûne fîhi hısârun selâsün: Refîkun bimâ ye'muru, refîkun bimâ yenhâ, âlimun fîmâ ye'muru, âlimün fîmâ yenhâ, adlün fîmâ yenhâ.*)

“—Adama, kişiye emr-i mâruf nehy-i münkeri şu üç noktada, şu vasıflara sahip olmadıkça yapmak uygun düşmez.”

² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.137, no:7741; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.74, no:5561; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVII, s.272, no:18152.

Emr-i mâruf yapacak, nehy-i münker yapacak.
Ne demek?

Emr-i mâruf; yani iyilikleri, aklın ve şeriatin doğru düzgün iyi gördüğü şeyleri yaymaya, yaptırmaya çalışacak, propagandasını yapacak, reklamını yapacak, sözünü söyleyecek, teşvik edecek. Nehy-i münker; aklın ve şeriatin uygun görmediği kötü, çirkin, yakışsız şeyleri yaptırmamaya çalışacak, engellemeye çalışacak, onun kötülüğünü söyleyecek.

Bu müslümanlara farzdır. Her müslüman emr-i mâruf nehy-i münker yapmakla muvazzaftır, Allah'ın emrettiği bir vazifedir, boynumuzun borcudur.

Ama bunu yapacak insanda üç tane sıfat toplanmış olmalı, o işi yapacak insan şu vasıfta olmalı:

1. (*Refîkun bimâ ye'muru, refîkun bimâ yenhâ*)
“Emrettiği şeyde, nehyettiği şeyde, yapın dediği şeyde, yapma dediği şeyde rıfk sahibi olacak, yani yumuşak yumuşak yapacak.”

Eline sopa alıp kafasını kırarak, gözünü çıkartarak, pataklayarak, bacağını kırarak, sağını solunu çürüterek, morartarak olmaz. Tatlı tatlı, yumuşak yumuşak yapacak, bir.

2. (*Àlimun fîmâ ye'muru, àlimun fîmâ yenhâ*)
“Söylediği sözü, yapma dediği işi, konuyu bilen bir kimse olacak.”

“–Yapma!” dediği zaman bir şeye dayanmalı, “Yap!” dediği bir esasa dayanmalı. Hangi esasa dayanmalı?

Ya ayete dayanmalı, ya hadise dayanmalı, dinimizin bir emrine uygun düşmeli.

Meselâ, duyuyoruz; müslümanlar musafaha yapıyor, öbür taraftan bazı ham insanlar, görmemişler kızıyor:

“—Niye musafaha yapıyorsun? Yapma!”

“—Canım, musafaha yapmak sevap kazandırıyor, günahların dökülmesine sebep oluyor. Peygamber Efendimiz’in hadîs-i şerifinde var, ondan yapıyorum.”

“—Başına sarık sarma!”

“—Peki niye sarmayayım?

Sarık sarmak Efendimiz’in hadîs-i şeriflerinde tavsiye edilmiş. Sarık sardığı zaman sevabı çok. İnsan meleklerle benziyor, meleklerin alâmeti ve kıyafeti olmuş oluyor. Onun için sarıyorum.”

Namazdan sonra meselâ, kalkıyor, gidiyor. Acelen ne?

“—Gidiyorum.”

Dua etsene!

“—Niye dua edecekmişim?”

Peygamber Efendimiz tavsiye etmiş. Diyor ki:

“—İnsan bu ibadeti yaptıktan sonra arkasından da dua etmedi mi, ücretini almadan giden işçi gibi olur.”

Yani onun bir sevabı, ücreti var. Allah’tan iste, fırsat fırsattır, sevapları kazan. “Gitme kardeşim, otur, dua da yap!” diyorsun, bir şeye dayanıyorsun.

“–Yap!” dediğin şeyde, “Yapma!” dediğin şeyde dinî bir esasa dayalı olacak, bilgin olacak, söylediğin şey yanlış olmayacak.

“–Kafanı açsan da olur, kafanı açiver.”

“–Neye göre açayım? Salâhiyetim, hakkım var mı? Yok ki, açamam!”

“–Hocam, müsaade edin, bizim küçük daha küçüktür, zavallıcık sabah namazına kalkmasın. Sen söylemişsin, sabah namazına kalkıyor. Söyle de kalkmasın.”

Estağfirullah! Allah “Namaza kalkın!” diyor, emrediyor, müezzin camiden “*Hayye ale’s-salâh!*” diye bağıyor, “Bizim çocuğun sıhhati bozulmasın.” diye kadın benden “Söyle de kalkmasın, uyusun.” diye onu istiyor. O arada uyku doğru değil, uykunun zamanı var. Uykuyu sen akşam yatsıdan sonra uyut, çocuğa televizyon seyrettirme... Televizyonu seyrettiriyor, sabah namazına kalkmak istemiyor.

“–Ezanları hoparlörle okumasınlar.”

Niye?

“–Sabahleyin uykumuz kaçıyor.”

O uyku zamanı değil ki; kaçsın, nereye giderse gitsin!

“–Bu kadar bağırarak olur mu?”

Niye olmasın? Ezan duyulacak, davettir; duyan kimse de camiye gelecek.

Muhterem kardeşlerim!

Emrettiğimiz şeyi, delilini, mesnedini bileceğiz; yasakladığımız şeyi, delilini, mesnedini bileceğiz.

Suudi Arabistan'a gittiğim zaman... Tabii oranın mezhebi Hanbelî, ayrıca oraya Şâfî mezhebinden, Mâlikî mezhebinden, dünyanın her yerinden insanlar geliyor. İmam selâm veriyor:

“—*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llah... Es-selâmu aleyküm ve rahmetu'llah...*”

İmam selam verirken, ben de onunla selâm veriyorum.

Yanımdaki yakama yapıyor;

“—Niye imamla beraber selâm verdin?”

“—İmama uymak lâzım da ondan!”

“—Hayır, imam iki tarafa selâm verecek, sen ondan sonra selâm vereceksin.”

“—Ben Hanefî mezhebindenim, Türküm, Türkiye'den geldim. Benim imamlarım, müçtehidlerim, fıkıh alimlerim, büyüklerim bu meseleyi böyle bize öğretiler. İşte hadîs-i şerif, işte şu, işte şu...” dersin yakanı bırakıyor.

Cahil adam... Demezsen, bu sefer seni dini iyi bilmeyen bir kimse sanıyor, yanlış iş yapıyor.

Neden? Kendisinin bilgisi az. Kendisinin bilgisi az olduğundan, o konudaki hadisleri bilmediğinden bize haksız çıkış yapıyor.

Rüknü Yemânî'ye geliyoruz... Hacer-i Esved köşesi var, Irak köşesi var, Rüknü Şâmî var, Şam tarafı köşesi var, Yemen tarafı köşesi var. Kâbe-i Müşerreffe'yi tavaf ederken, dönerken Rüknü Yemânî'ye geldiğin zaman, yani biraz daha yürüdün mü Hâcer-i Esved köşesine geleceğin

yerde, bizim arkadaşlardan bir tanesi – ben söylemişim, kendisine hadis okumuştum– gitmiş, orayı öpmüş. Rüknu Yemânî’yi öpmüş.

Hemen Araplar, oradaki vazifeliler başına gelmişler:

(*Hâzâ harâm lâ tef’al*) “Yapma, haram, yasak!” demiş.

(*Lâ*) “Haram değil! (*Hâzihî sünneh*) “Bu sünnettir. Peygamber Efendimiz böyle yaptı.” demiş. Adam bilmiyor; Kâbe’nin orasında vazifelendirilmiş, oturtulmuş.

Ben orayı hadîs-i şerifte, Peygamber Efendimiz öpmüş diye okudum, ben de öptüm. Geldi yanıma yanaştı, diyor ki;

“–Burayı öpmek olmaz.”

Dedim ki;

“–Kardeşim, bak sizin kitaplarınızda *Neylü’l-evtâr* isimli sizin alimlerinizin yazmış olduğu kitapta bu böyle yazıyor. Sizin mezhebinizde de bu böyle. Ama sen bilmiyorsun. Bilmediğin şeye karışıyorsun, başkasını yanlış yaptı sanıyorsun.

Muhterem kardeşlerim!

Hele hele böyle çeşitli görüşlerdeki müslümanların geldikleri hac gibi, umre gibi yerlerde insanın artık müdahale edeceği konuyu bilmesi lazım!

Bilmezse ne olur? Gülünç duruma düşer, yanlış iş yapar, haksız yere çıkış yapmış olur.

Emr-i mâruf nehy-i münker yapacak insanın konuyu bilmesi lazım. Konuştuğu konuyu bilmesi lazım.

Ben orada çok şiddetli bir şekilde her dinî işin mesnedini öğrenmemiz, öğretmemiz gerektiğini hissettim. Yani bana kalsa, – tecrübeme dayanarak– şimdi ilâhiyat fakültelerinde, imam-hatip okullarında çocuklara her şeyi mesnediyle öğretirim.

Derim ki:

“–Öğle namazını, ikindiye kılıyorsun. Niye?”

Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur’ân-ı Kerîm’de:

إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا

(النساء: ۱۰۳)

(*Inne’s-salâte kânet ale’l-mü’minîne kitâben mevkûtâ*) [Muhakkak ki namaz, müminler üzerine belli vakitlerde farz kılınmıştır.] (Nisâ, 4/103) buyurdu, ondan.

“–Ramazan orucunu tutuyorsun. Niye?”

Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur’ân-ı Kerîm’de:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا
كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

(البقرة: ۱۸۳)

(*Yâ eyyühe’llezîne âmenû kütibe aleykümü’s-sıyâmu kemâ kütibe ale’llezîne min kabliküm lealleküm tettekùn.*) “Ey iman edenler, sizden öncekilere yazıldığı gibi, size de oruç yazıldı; umulur ki korunursunuz.” (Bakara, 2/183) buyurdu, onun için tutuyorum.

Şunu yapıyorsun, şu sebepten; bunu yapıyorsun, bu sebepten; delilleriyle öğretmeliyiz ki, çocuk mesnedini bilsin. Hem de sevabı çok olur. Taklit olmaz, tahkîke ermiş olur.

Emr-i mâruf nehy-i münker konusunu bilecek. Emr-i mâruf nehy-i münker yaptığı insana da şefkatli, merhametli olacak. Kızgın olmayacak, sert olmayacak. Onu severek, okşayarak, gönlünü yaparak, konuyu öğretmeye çalışacak. Çünkü sertlikten bir şey hâsıl olmaz. Bir şey hâsıl olur; düşmanlık hâsıl olur, kırgınlık hâsıl olur, zıtlık hâsıl olur. Yumuşak söyleyecek.

Önce kendisini sevdirecek.

“—*Es-selâmü aleyküm*” diyecek.

O da tabii mecburen:

“—*Ve aleyküm selâm!*” der.

“—Nasılsın kardeşim?” diyecek.

“—Teşekkür ederim, sen nasılsın?” der.

“—Allah ömürler versin. Maşaallah, çok beğendim.”

Onun o andaki güzel durumunu anlatırsınız. Meselâ;

“—Ne güzel, ne mutlu kardeşim; genç yaşında camiye gelmişsin, namazı cemaatle kıldın, Allah kabul etsin. Biz böyle yaşlandık, ilk başlarda yapamayanlar ne kadar büyük kayıpta oluyorlar, sen işte genç yaşta başlamışsın...” Şimdi bunların hepsi güzel güzel, güzel güzel, yumuşak yumuşak...

“—Ama işte bak, namazda secde ederken ayaklarını havaya kaldırmayacaksın. Kaldırmak olmaz. Onu da öyle yapıver, olur mu arslan kardeşim?” deyince o zaman olur.

Ama ilk başta; “Hey! Ne yapıyorsun? Ayağını ne kaldırdın! Gitti namazın! Çık dışarı!” dersen, o olmaz. Yani yumuşak olacak.

Üçüncüsü neymiş?

3. (*Adlün fîmâ ye'muru, adlün fîmâ yenhâ*)
“Söylediği, nehyettiği şeyde adaletli olacak, adalet duygusuyla hareket edecek. Haksızlık yapmayacak, yerli yerinde yapacak, yersiz yapmayacak.”

Bir insana “Şunu yapma!” diyorsun, hakkın var mı?

Veyahut bir şeyi yap diyorsun;

“—Git, elmayı kopar!” diyorsun, elma senin mi?

“—Değil...”

Sen “Başkasının elmasını kopar!” diye bu adama niye söylüyorsun? Adalete uymuyor ki... Söylediği şeyin adalete de uygun olması lâzım.

Emr-i mâruf nehy-i münker hülâseten, özet olarak söylemek gerekirse; hepimizin boynunda bir vazife. Yalnız bunu yaparken üç tane sığata sahip olmalıymışız:

Bir; yumuşak huylu olacağız, güleç yüzlü olacağız, yumuşak yumuşak yapacağız.

İkincisi; konuştuğumuz konuyu bileceğiz. Bilmediğimiz konuda yanlış şey söyleriz, yanlış şeyi yasaklarız.

Üçüncüsü de; insaflı, adaletli olacağız, haksızlık yapmayacağız, doğruyu söyleyeceğiz.

Allah hepimizi mücahid, gayretli, konuşkan, çalışkan müslüman eylesin... Ama adaletli, yumuşak başlı, bilgili eylesin...

c. Nefsinizi Zelil Etmeyin!

Üçüncü hadîs-i şerif:

Bu hadîs-i şerif sağlam kaynaklarda, Tirmizî'de, İbn-i Mâce'de var. Huzeyfe, Ebû Said ve İbn-i Ömer *radiya'llàhu anhüm*'den rivayet edilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:³

---

³ Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.209, no:2180; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.21, no: 4006; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.405, no:23491; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.427, no:2790; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.52, no:867; Beyhakî, *Âdâb*, c.III, s.137, no:834; Ahmed ibn-i Hanbel, *Vera'*, c.I, s.155; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.111, no: 7639, İbn-i Hibbân, *Sikât*, c.VIII, s.481. no:14552; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.305; Huzeyfe RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.418, no:10821; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.536, no:1411; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, cVII, s.536, no:12167; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Abdürrezzak, *Musannef*, c.XI, s.348, no:20721; Ma'mer ibn-i Râşid, *Câmi'*, c. IV, s.72, no:1337; Katâde RA'dan.

Hâris, *Müsned*, c.III, s.256, no:758; Ebû Bekre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.408, no: 13507; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, cVII, s.539; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.29, no:5304; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVII, s.274, no:18156.

لَا يَنْبَغِي لِمُسْلِمٍ أَنْ يُذِلَّ نَفْسَهُ قِيلَ وَكَيْفَ يُذِلُّ
نَفْسَهُ قَالَ يَتَعَرَّضُ مِنَ الْبَلَاءِ لِمَا لَا يُطِيقُ

.حم.ت.حسن صحيح غريب، ه.ع.ض.عن جندب عن حذيفة؛ ع.عن أبي سعيد؛ طب.

(عن ابن عمر)

RE. 491/8 (*Lâ yenbağî li-müslimin en yüzille nefsehû. Kîle: Ve keyfe yüzillü nefsehû? Kàle: Yetearradu mine'l-belâi limâ lâ yutîku.*)

(*Lâ yenbağî li-müslimin en yüzille nefsehû*)
“Müslümana kendi kendisini, kendi nefsinin horlamak, horlatmak yakışık almaz. Hor ve zelil duruma, ayaklar altına düşürmek, çamurlara batırmak, kendisini hor etmek, zelil etmek müslümana yakışmaz.”

(*Kîle*) Demişler ki: (*Ve keyfe yüzillü nefsehû*)
“Müslüman kendisini nasıl hor zelil edebilir? Bundan kasdın ne, yâ Rasûlallah?” diye sormuşlar.

(*Kàle*) Buyurmuş ki: (*Yetearradu mine'l-belâi limâ lâ yutîku*) “Tâkat getiremeyeceği belâlara kendisini atar. O belâlara attığı için sıkıntılara düşer, hor duruma düşer.”

Müslümanın izzeti var. Mesela diyelim ki; sokakta gidiyorsun, külhan beyinin birisi geldi geçerken sana bir omuz attı. Ondan sonra da bıyığını burdu, pis pis sırttı...

“—Vay sen misin bana böyle yapan! Ben senin canına okurum!”

Ne olacak? Onun yanına gideceksin, sen ona bir yumruk atacaksın, o sana bir yumruk atacak, sen onun bacağına dalacaksın, o senin bacağına dalacak, toza toprağa bulanacaksınız.

Senin sakalın var, hacılığın hocalığın var, ayıptır. Birisi görecektir, diyecek ki:

“—Ya bu câhil serseriye sen niye uydun? Yakışık almaz.”

Müslüman düşünecek, diyecek ki:

“—Ben müslümanım. Ben izzetli, şerefli, Allah’ın dindar bir kuluyum, bana bu yakışmaz. Omuz vurdu. Vursun, belâsını Allah versin.”

Yürüyüp gidecek. Yani cahile uymayacak.

Bizim Anadolu’da bir söz vardır:

“—Köpekle dalaşmaktan çalıyı dolaşmak daha hayırlıdır.”

Çalının öbür tarafına dolaşırsın, köpekle dalaşmazsın. Yani değmez.

Bizim de şahsen hayatımızda aleyhimize söz söyleyenler oluyor. Herkesin düşmanı oluyor. Ama insan onu da kolay hazmedemiyor, sonradan sonraya yavaş yavaş... Peygamber Efendimiz’e de muâriz olanlar olmuş, Kur’ân-ı Kerîm’e de karşı çıkanlar olmuş. Hatta Ankara’daki bir hoca kardeşimizin dediği gibi; bu insanlar öyle edepsiz ki Allah’a bile dil uzatmışlar, neler söylemişler... O bakımdan bunları düşününce, —peygamberler hep sıkıntılar çekmişler— insana biraz hafif geliyor. Ama haksız şeyler söylüyorlar.

“—Hadi ben de ona karşılık vereyim!” diyorsun.

Diyorlar ki:

“—Hocam, karşılık verme, bu edepsiz.”

Çirkefe, çamura, pis suya bir taş atarsın; sıçrar, gelir üstüne yapışır, beyaz elbisen kirlenir.

Ne yapacaksın? En iyisi uymayacaksın; çalıyı dolanacaksın, köpekle dalaşmayacaksın.

O bakımdan, müslüman kendisinin izzetini bilecek.

İzzet, şeref, yücelik, haysiyet kimindir? Müslümanındır.

Müslüman kendi mevkiine uygun asil davranacak. Gidip kâfirle cihad etmek var da edepsizle, seviyesizle onun seviyesine inmek yok. Belâlara kendisini atmak yok. Kendisine uygun olmayacak durumlara kendisini düşüremez. Kendisinin izzetini şerefini düşünerek vakur olması lâzım geliyor. Siz bu izzeti hissedin, ona göre hareket edin!

Hz. Ömer RA'ın —Allah cümlemizi şefaatine erdirsin— bir hikâyesi var: Kudüs'ü müslüman mücahidler kuşatmışlar, Kudüslüleri pes ettirmişler. Kudüs'ün ilgilileri diyorlar ki:

“—Tamam, şehri teslim edeceğiz. Ama sizin en büyüğünüz gelsin, ona teslim edeceğiz.”

Komutan Medine-i Münevvere'ye haber göndermiş. Medine-i Münevvere'den Hz. Ömer, yanında kölesiyle geliyor. Ne muhafız alayı, ne tantanalı şeyler... “Ya Allah!” demiş, bir tane deveyle Medine-i Münevvere'den kölesiyle

beraber iki kişi yola çıkıyorlar. Deve iki tane değil, bir tane; biraz Hz. Ömer biniyor, kle yürüyor, biraz kle biniyor, Hz. Ömer yürüyor. Nöbetleşe geliyorlar.

“–Ben halifeyim, hep ben bineceğim, sen yr.” demiyor. “Ben efendiyim, sen klesin.” demiyor. “Etrafımızda büyük, tantanalı bir muhafız alayı olması gerekli.” dememiş.

Koca İslâm devletinin halifesi, öyle iki kişi Kudüs’e kadar gelmişler.

Ne mesafe? Çok büyük mesafe. Buradan Adana gibi, buradan Antep gibi mesafeye deveyle, “Sen in, ben bineyim, sen bin, ben ineyim...” usl yürüyerek gitmişler.

En sonunda sıra köleye gelmiş, karşıda suyun öbür tarafında şehir ahlisi, “Halife geliyor!” diye kim bilir ne düşünüyorlar. Karşıdan iki kişi dşe kalka geliyorlar. Bakmışlar, biri dizgini almış, deveyi sürüyor, ötekisi yukarıda... Yukarıda olan kle, sıra ona gelmiş.

“–Efendim ben ineyim, sen bin.”

“–Yok, sıra sende.” demiş.

Adaletli ya... O yukarıda o aşağıda, suyun başına gelmişler. Hz. Ömer paaları sıvamış, sudan geçecek. şehri kuşatan ordunun komutan gelmiş, demiş ki:

“–Yâ mer, bu bizim izzetimize biraz acayip oluyor. şu paçalarını indir, izzet-i şerefimize dokunacak.” gibi söz syleyincede Hz. Ömer onun göğsüne bir vurmuş, demiş ki;

“—Bunu daha önce söyleseydin seni komutanlıktan azlederdim!

Sen âyet-i kerîmeyi bilmiyor musun:

وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ

(المنافقون: ٨)

(*Ve li'llâhi'l-izzete ve li-rasûlihî ve lil'mü'minîn*) “İzzet ve şeref, asıl üstünlük Allah'ındır, Rasûlüllah'ındır ve mü'minlerindir.” (Münafikûn, 63/8)

İzzet müslümanlarındır. Ufak tefek dünyevî gösterişlerle izzet olmaz. İnsanın müslüman olmaktan doğan öyle bir izzeti vardır ki; yalınayak gezse, suyu paçalarını sıvayıp da geçse, deveyi dizgininden tutup, kölesini bindirip de yürüse o alçalmaz, daha yükselir.

Adaletini gösteriyor, merhametini gösteriyor, insana olan sevgisini saygısını gösteriyor. Tarihe şeref levhasıdır.

İzzeti elbisenin sırmasında aramayalım. İzzetin insanın içindeki ahlâkla, imanla olduğunu bilelim. Kendi izzetimize uygun tarzda asil davranmayı, vakur davranmayı daima prensip edinelim.

d. Farz Namazların Eksiği Nafilelerden Tamamlanır

Ahmed ibn-i Hanbel RA'dan.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁴

لَا يَنْتَقِصُ أَحَدُكُمْ مِنْ صَلَاتِهِ شَيْئًا إِلَّا أَتَمَّهَا اللَّهُ
مِنْ سُبْحَتِهِ

(حم. عن رجل من الأنصار)

RE. 491/9 (*Lâ yentakısu ehadüküm min salâtihi şey'en, illâ etemmeha'llâhu min subhatihî*)

“Sizden bir kimsenin kıldığı namazların farzından bir eksiklik olursa, o zaman Allah o eksikliği nafile namazlarından tamamlar.”

Yarın rûz-ı mahşerde insanoğlu hesaba çekilecek. İlk hesabı namazından olacak; “Namazını kıldın mı, kılmadın mı?” diye. Bu namaz çok önemlidir. Çünkü namaz, günün belirli saatlerinde bizi Rabbimiz'in huzuruna çıkartıp, dünya işlerinden sıyırıp iyi müslüman olmamızı sağlıyor. Namaz günde beş vakit mânevî bakımdan yıkanma gibidir.

---

⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.V, s.429, no:23687; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.19, no:1604; Kinde'den bir adam'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.773, no:21342; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVII, s.277, no:18164.

Gece bekçilerinin elinde bir anahtar olur, bir de fabrikanın muhtelif yerlerinde o anahtarın sokulup da kurulabileceği saatler olur. Bekçi belli saatlerde o saatin başına gidecek, çevirecek, öteki tarafa gidecek. Buradan anlaşılır ki bekçi vazifesini yaparken ihmalde bulunmamış, fabrikanın istenilen her köşesini de dolaşmış. O kurmadan o anlaşılır. Aksi takdirde orayı kurmamışsa; “Sen bekçiliğini iyi yapmamışsın, fabrikanın bu tarafını dolaşmamışsın.” derler; o belli yerdeki saatler, kurmalar onu gösterir.

Bizim bu namazlarımız da bizi belli zamanlarda vazifeyi yapmaya bağlayan ibadetlerdir, çok kıymetlidir. Günün kritik zamanlarında Rabbimiz’in huzuruna çıkıp O’na kul olduğumuzu arz ediyoruz; secde ediyoruz, söz veriyoruz, tesbih ediyoruz, hamd ediyoruz, ondan sonra işe başlıyoruz. Sabahleyin yataktan kalkınca bir sabah namazı kılıyoruz, günün evvelinde Rabbimiz’e kulluğumuzu hatırlıyoruz, güne öyle başlıyoruz, ne güzel... Öğlenin ortasında bir namaz kılıyoruz, hatırlıyoruz. İkindide tam böyle bir namaz kılıyoruz, hatırlıyoruz. Akşam eve gelince bir hatırlıyoruz. Yatarken bir hatırlıyoruz... Vakitleri ne kadar da güzel olmuş, ne kadar kritik önemli zamanlara denk gelmiş. Elhamdülillah, bize böyle güzel ibadetlerini nasip eden Allah’a hamd ü senâlar olsun. Namazın tadına doyum olmaz, her bakımdan güzel, her hâli hoştur.

Eğer bir insanın namazlarda eksikliği olursa, hatası vardır, kusuru vardır, eksigi vardır; rûz-ı mahşerde hesabı görülürken ne olacak?

Kıldığı öteki nafile namazlardan, sünnetlerden o farz namaz tamamlanacak. “Bak, burada bir eksiklik, çürüklük olmuş; ama şuradan hadi [tamamlayalım.]” diye melekler onu tamamlayacaklar. Allahu Teâlâ Hazretlerinin emri böyle.

Onun için, biz farzlardan ayrı sünnetler kılıyoruz, sünnetlerden ayrı sevaplı namazlar kılıyoruz. Bunların her birinin ayrıca faydası, sevabı, güzelliği, kazancı var. Beş vaktimize beş vakit katıyoruz ki o sevaplara nâil olalım.

Bazıları diyorlar ki;

“—Hocam, farz namaz borcu olan bu sevaplı namazları kılmamalı, farzını ödemeliymiş.”

Hayır, o bizim mezhebimiz değil. Bizim mezhebimizde kendisi farzları ayrıca ödeyecek, bu sevaplı sünnetleri kılacak ki farzları zaten kaçırması bir kabahatti, o kabahatini örtmek için bu sefer başka sevaplı şeyleri kaçırıp ikinci bir kabahat yapmasın. Onu ayrı ödeyecek, bunlardan eksiltmeyecek.

Namazlarımıza dikkat edelim. Çocuklarımıza namazı sevdirelim. Namazı angarya gibi kılmayalım. Bilelim ki Rabbimiz'in huzuruna çıkmaktır, miraçtır, sevabı çoktur, şerefi çoktur, faydası çoktur, vazifemizdir. Peygamber Efendimiz'in en sevdiği ibadettir:⁵

قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ

(*Kurreti aynî fi's-salâh*) “Gözümün şenliği namazda...” diyor. Yâni, gözümün bebeği namaz demek istiyor, çok sevdiğini beyan ediyor

Namaz, en ileri evliyâullahın en çok meşgul olduğu şeydir. O bakımdan, namazı sevmeye kendinizi alıştırmın! Namazı sevememişseniz eksisiniz olduğunu bilin!

---

⁵ Neseî, *Sünen*, c.VII, s.61, no:3939; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.128, no:12315; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.174, no:2676; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.241, no:5203; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.199, no:3482; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.78, no:13232; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.280, no:8887; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.14, no:4020, 4021; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.317, no:6879; İbn-i Asâkir, *mu'cem*, c.I, s.89, no:159; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.143, no:2733; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.73, no:1089.

e. Ses veya Koku Olmadıkça Abdest Bozulmaz

Bu Buhârî’de, Müslim’de, Ebû Dâvud’da, Ahmed ibn-i Hanbel’de ve diğer kaynaklarda olan bir hadîs-i şeriftir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

لَا يَنْصَرِفُ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا أَوْ يَجِدَ رِيحًا

حم.خ.م.ت.د.ن.ه.خز.حب.ع ن عباد ب ن تميم عن عم ٥٥

RE. 491/10 (*Lâ yensarif, hattâ yesmaa savten ev yecide rîhan.*)

⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.236, no:134; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.275, no:540; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.17, no:25; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.254, no:3190; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.201, no:650; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsar*, c.XI, s.266, no:4461: Abbâd ibn-i Temîm amcası Abdullah ibn-i Zeyd RA’dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.219, no:151; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.299, No:1180; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.I, s.551, no:1246; Ebû Hüreyre RA’dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.130, no:507; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.96, no:11932; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.443, no:1249; Ukaylî, *Duafa*, c.V, s.63, no:1093; Hâris, *Müsned*, c.I, s.127, no:81; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’l-Duafâ*, c.V, s.199; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.IX, s.249, no:9290; Abdürrezzak, *Musannef*, c.I, s.141, no:537; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.429, no:8087; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IX, s.329, no:26271; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XVII, s.279, no:18168.

أَنَّه شَكَأَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّجُلُ
الَّذِي يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَجِدُ الشَّيْءَ فِي الصَّلَاةِ

(فَقَالَ: ه. ض. عن أبي سعيد . خ ط. عن أبي هريرة)

(İnnehu şekâ ile'n-nebiyyi SAS) Peygamber SAS Efendimiz'e şikâyet etmiş: (Er-racül ellezî yuhayyelü ileyhi) “Adamın birisi namaz esnasında kendisine öyle geliyormuş ki, hayalinden öyle hissediyormuş ki, (ennehû yecidü'ş-şey'e fi's-salâti) sanki namazda abdesti kaçtı.”

“—Gàliba abdestimi kaçırdım.” gibi geliyor. “Yellendim” sanıyor, arkasından yani büyük abdest yerinden sanki bir hava çıkmış gibi sanıveriyor. Oturma yerinde bir kıpırtı oluyor, “Eyyvah! Abdestim kaçtı!” sanıyor.

Birisi bundan şikâyet etmiş, Peygamber Efendimiz'e gelmiş. Belki kendisi ama Peygamber Efendimiz'e kibar soruyor. Kibar insanlar, hepsi edep öğreneceğimiz nümune insanlar.

Siz de böyle sorabilirsiniz. Dobra dobra “Ben böyleyim” demek de olur, ama bu güzel bir yol.

“—Adamın birisi, namaz esnasında hayaline geliyor ki abdesti kaçtı, sanıyor ki galiba bozuldu, galiba yellendi, kıpırtı oldu, bir şey oldu, kaçtı gibi... Ne yapması lazım?”

Peygamber Efendimiz ona buyurmuş ki:

(*Lâ yensarif*) “Namazı bırakıp gitmesin.”
(*Hattâ yesmaa savten ev yecide rîhan*) “Bir ses duymadıkça, bir koku hissetmedikçe.)

Yani yellenme sesli olur; sesi duyulursa tamam, sesi çıktı, namaz bozuldu. Veyahut kokusu duyulursa... Orada bir kıpırtı oldu, bir de çirkin koku yayıldı; tamam, abdestin kaçtı. Ama koku da yok ses de yok, bir kıpırdadı, galiba kaçtı gibi... Yok, işte o vesvesedir. O vesveseye itibar yok.

Özel bir şeytan varmış ki insanları abdestlerinde tereddüde sevk edermiş. Diyor ki Peygamber Efendimiz; “Şeytan o makatındaki kıllarla oynar. Orada bir kıpırtı olur, ‘galiba bir şey kaçtı’ sanıverir.”

Ekseriya gençlerde olur. Mel’un şeytan gençlere musallat olur; namazı abdesti bıraktırmak için öyle yapar. Vazifeli yani mesleği bu olan ayrı bir şeytan varmış.

Onun için, kesin olarak bozulduğu anlaşılmadıkça bozulmamıştır, namaza devam.

“—Ama biraz kıpırdadı gibi oldu, ya bozulduysa?”

‘Ya bozulduysaya kapı kapalı, Peygamber Efendimiz o kapıyı kapatıyor, ben değil. Peygamber Efendimiz diyor ki;

“—Yok öyle şey! Namazdan ayrılma!”

Ne zaman?

Ancak kokusunu duyduysan veya sesini duyduysan, abdestin kaçmış, yellenmişin, o zaman namazdan çık. Ama öyle değilse ayrılamazsın, ayrılmaman gerekir.

O vesveseye pirim vermeyeceksin. Şeytanı sevindirmeyeceksin. Orada duracaksın. “Şeytana inat” diyelim, şeytana kapılmamak için duracaksın; “Hayır, abdestim bozulmadı; çünkü koku duymadım, ses duymadım, abdestim devam ediyor.” diyeceksin.

“—Hocam, alıverse daha iyi değil mi? Böyle yapacağına gitsin, hazır alıversin?”

Yok, vesvesenin kapısı bir açıldı mı kardeşlerim, insanı bezdirir, bıktırır, abdest alamaz duruma getirir, namaz kılamaz duruma getirir. Gider abdest alır, gelir namaza durur, yine kıpırdar. “Tüh be! Yine kaçtı galiba!” yallah...

Ne oluyor?

Bir defa gider, bir daha gider, bir daha gider, bir daha gider...

Birisi öyle yapmış da Peygamber Efendimiz sormuş:

“—Ne oluyor?”

“—Sanıyorum ki yâ Rasûlallah, namaza durunca abdestim kaçtı.”

“—Yok” demiş, ona da söylemiş; “Öyle şey yok. Kaçtığına dair kesin ses veya koku duyulmadıkça öyle şey yok.”

Ben de bir ara lisedeyken tutuldum, onun için canlı canlı anlatıyorum. Lisedeyken öyle bir oldu, abdestte titizlenmeye başladım. Küçük abdestim sanki daha bitmedi, sanki daha var, biraz daha yaşlık var gibi... Namazdan evvel abdest almaya kalkıyorum; benden sonrakiler abdest alıyor, ben hâlâ alamıyorum. Benden sonrakiler sünnet kılıyor, ben hâlâ alamıyorum. Farza duruyorlar, ben hâlâ alamıyorum. Farzı bitiriyorlar, ben hâlâ alamıyorum. İllallah, bir saat iki saat geçiyor... Bu bir hastalık, bir hastalık başlangıcı. Sakın vesveseye pirim vermeyin. Şeytana yüz vermeyin, o kapıyı açmayın.

Dinimizde, fıkıhta bir kâide var:

“—Abdestin alındığı kesin olarak biliniyor mu?”

“—Biliniyor. Abdest aldım, almıştım.”

“—Bozulduğu kesin mi, tereddütlü mü?”

“—Tereddütlü...”

Tereddüt ile kesin olan şey kalkmaz. Binâen aleyh abdestin var.

“—Ya öyle olduysa?”

Öyle ihtimalle, vesveseyle olmuyor. Dinimizde kesinlik vardır, fıkımız bu işi böyle bağlamış. Tabii dinleyenler bunu biz söylesek belki itimat ederdi, belki itimat etmezdi; ama Peygamber Efendimiz söylüyor.

“—Hayır, namazdan ayrılma, ancak kesin olarak koku duyunca veya ses duyunca o zaman bozulduğu belli olmuştur.” diye o zaman ayrılabilceğini söylüyor.

Bu kaideyi unutmayın, şeytana hiç yüz vermeyin. Kesin durun, sağlam durun, sizinle oynayamasın. Sonra kedinin yumakla oynadığı gibi oynar... Vakit geçer, namaz kılamazsınız.

f. Evde İdrar Biriktirmeyin!

Nihayet sonuncu hadîs-i şerifi okuyalım!

Bu hadîs-i şerif de idrar yapmakla ilgili. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁷

لَا يُنْقَعُ بَوْلٌ فِي طَسْتٍ فِي الْبَيْتِ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا
تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ بَوْلٌ مُنْقَعٌ وَلَا يَبُولَنَّ فِي مُغْتَسَلٍ

(طس. عن عبد الله بن يزيد)

RE. 491/11 (*Lâ yunkau bevlün fî tastin fi'l-beyti, feinne'l-melâikete lâ tedhulu beyten fîhi bevlün munkau, ve lâ yebûlenne fî muğteselin.*)

(*Lâ yunkau bevlün fî tastin fi'l-beyti*) “Bir evde bir tas, kap içine idrar yapılmasın. (*feinne'l-melâikete lâ tedhulu beyten fîhi bevlün munkau*) Çünkü melekler içinde bir tarafa biriktirilmiş bir idrar bulunan eve girmez. (*Ve lâ yebûlenne fî muğteselin*) Ve yıkanılan yerde de küçük abdest yapılmasın!”

---

⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.312, no:2077; Heysemî, *Mecmau'z-Zevâid*, c.I, s.483, no:999; Abdullah ibn-i Yezid RA'dan.

Kenzü'-Ummâl, c.IX, s.349, no:26384; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.XVII, s.287, no:18187.

Çünkü pis; o evde durdukça, kapta durdukça melek oraya giremez. Kokusu olur, yayılır, keskin keskin kokar, melek gelmez.

Onun için, dedelerimiz bu hadislere dayanarak bu işi ne yapmışlar?

Tabii o zaman evler ne güzeldi, bahçeliydi, bahçenin kenarlarında çiçekler vardı, yollar vardı, bir köşesinde evden uzakta ayakyolu, abdest bozma yeri vardı. Ne güzel orada insan hiç kimsenin görmediği bir yerde hem de evden de uzakta dururdu... Evin içi tertemiz olurdu ve böylece melek de girerdi, her şey girerdi.

Muhterem kardeşlerim!

Bu hadisten anlıyoruz ki, evin içinde idrar birikinti halde bulundu mu melekler girmiyor.

“—Başka?”

Köpek oldu mu girmez.

Bizim kaldığımız yerde komşuya baktım, uzun saçlı bir köpek edinmiş, mahallenin bütün çocukları gelmiş seyrine bakıyorlar. “Aman ne güzel süs köpeği...” Gözleri görünmüyor, saçları gözlerinin üstüne dökülüyor, küçük bir köpek.

Evde köpek oldu mu oraya melek girmiyor.

Ama Almanlar, Fransızlar, İngilizler hep evlerinde köpek besliyorlar. Kucağına alır, yatağına yatırır, simidini ısırttırır, kaşığından bir ona verir, bir kendisi yer... Onlar gâvur, onlar bize benzemez. Bizim evimizde köpek bulunmayacak.

“—Kedi bulunabilir mi?”

Peygamber Efendimiz’in tavsiyeleri açık, ortada. Peygamber Efendimiz kediyi severdi. Köpeğe müsaade yok. Kedi olabilir.

Sonra, içinde resim, sûret olan eve melek girmez.

Şimdi anlaşıldı mı bizim evlerin çoğundaki dırdırın, vırvırın, gırgırın sebebi?

Anlaşıldı. Çünkü bizim evlerin her tarafı tepeden tırnağa sûret doludur. Allah etmesin, bizim kardeşlerimizin artık şerbetlendi, alıştı, herkes alıştı; evde hem mücessem sûret hem musattah sûret, yani hem resim hem heykel müslümanların evlerinde her yerde vardır. Bahçede vardır; kartaldır, arslandır, tilkidir, geyiktir... Evin içinde vardır.

Hacı efendinin evine girersin, duvarda çok güzel bir halı, şırl şırl sular akıyor, geyikler başında, tüller giymiş çıplak kadınlar oralarda... O ne hayal ediyorsa oraya koymuş. Bu eve melek girmez; resim var. Duvarlara asmış. Olmaz.

“—Bu benim babamdır.”

Sarıklı cübbeli resmini duvara asmış. Olmaz. Veyahut kumbara şeklinde veyahut kartal veyahut kaplumbağa şeklinde veya köpek şeklinde veya burnu kesik domuz şeklinde... Melek girmez.

“—Sûret olan eve melek girmez. Köpek olan eve melek girmez. Bir de kap içinde idrar birikintisi bulunan eve melek girmez.” diyor.

Ne yapacağız?

Tabii şimdi yüz numaralar evlerimizin içinde. Apartman daireleri olduğu için herkesin evinin içinde... Artık ne olacak, bilmiyoruz. Yani melek eve mi girmez, yoksa yüznumaranın karşısındaki salona gelir mi gelmez mi, odaya gelir mi gelmez mi, ayrı duvarlıdır filan diye... İnşallah geliyordur. Geliyorsa kurtuluruz. Ama gelmiyorsa bizim tesbihlerden feyiz alamamamız, ileriye gidemememiz, nasihatlerin kulağımıza girmemesi, Allah'ın yolunda yürüyemememiz, şeytanın vesvesesinden kurtulama- mamız, çeşit çeşit mânevî hastalıkların sebebi bak nasıl ortaya çıkıyor.

Onun için, aman evlerimizi temiz turalım, pak turalım! Bunun çaresine mümkün olduğu kadar bakalım. Allah yardımcımız olsun...

Tabii artık ekseriyet apartmanda oturduğundan yüznumarası dışarıda olan ev çok azaldı. Temenni ederiz ki kapısı ayrı olduğundan, ayrı bir bölme olduğundan oraya melek girmiyorsa bile öbür odalara inşaallah giriyordur.

Biz evimizin bir odasını mescid yapalım. Bir kurnazlık, çare: Evimizin bir odasını mescid yapalım, ibadet yeri yapalım, orada halılar, seccadeler bulunsun. İşte dört duvarı ayrı bir oda, mescid burası... Namazları orada kılarız, camiye gelmeden sünnetleri kılarız, daha sevaplı olan namazları kılarız. İnşallah oraya melek gelir. Kur'an okuruz, çoluk çocuğumuzu oraya topluyoruz, akşamları bazı dinî konular okuruz.

Muhterem kardeşlerim! Bakın, şimdi bu sözün arkasından aklıma hemen geliverdi: Evimizde yatak odası var, yemek odası var, oturma odası var, yemek pişirme mutfağı var, şunu var bunu var... Halbuki hadislerde de geçiyor; bir namaz kılma odası yok, ona tahsis edilmiş bir oda yok... Müslümanın asıl öyle olması lazım değil mi?

Bundan sonra bence bir odaya misafir odası demeyelim, mescid diyelim, evimizin mescidi diyelim. Oraya, duvara da asalım. Hem oraya giren mescidin âdâbına uygun olmayan iş yapmasın, hem de evimizin orası mescid olsun.

“—Yâ melâike-i kirâm, burası mescid, buraya buyurun! Orası yüznumara, orası size yakışmaz.” diyelim, onu ayıralım inşaallah.

Ama sûret bulundurmamız lazım! Sûret bulundurmamak için de çok gayret etmemiz gerekiyor. Resimler kitaplardan geliyor, gazetelerden geliyor, mecmualardan geliyor; artık onu meydanda bulundurmamak lazım. Resmin mücessem yani heykel tarzında olanı daha günahtır; onları hiç bulundurmamaya dikkat etmeli. Açıkta bulundurmamalı. Yani meydana duvara asılmış bir tarzda resim bulundurmamaya dikkat etmeli; sevaba ermek için, Peygamber Efendimiz’in tavsiyelerine uygun olması için, muhterem kardeşlerim!

g. İhramlıyken Nikâh Olmaz

Bir hadîs-i şerif daha var, ondan sonra başka harfe geçiyor:⁸

لَا يَنْكِحُ الْمُحْرِمُ وَلَا يُنْكَحُ وَلَا يَخْطُبُ

(مالك، ط. والدارمى، م. د. ن. ه. خز. وابن الجارود، وأبو عوانة، حب. عن عثمان)

RE. 492/1 (*Lâ yenkihu'l-muhrimu, ve lâ yünkihu, ve lâ yahtubu.*) (*Lâ yenkihu'l-muhrimu*) “Bir adam ihramlıyken evlenmez, () nikâhlanmaz. (*Ve lâ yahtubu*) Ve bir kadın da istenmez.”

“—O hacdır, artık evlenme nikâh zamanı değildir. İhramı bitsin, haccı bitsin, o kadar sabretsin artık, hac vazifeleri bittikten sonra o işleri yapabilir.” diyor Peygamber SAS Hazretleri.

---

⁸ Müslim, *Sahîh*, c.VII, s.216, no:2524; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.V, s.181, no:1569; Neseî, *Sünen*, c.X, s.401, no:3223; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.64, no:462; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.484, no:2117; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.II, s.268, no:3892; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.289, no:5413; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.260, no:57; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.65, no:8933; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.240, no:7385; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.266, no:3081; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.84, no:366; Mâlik, *Müsnedü'l-Muvatta'*, c.I, s.213, no:725; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.45, no:45; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XII, s.500, no:5066; Mâlik, *Muvatta'*, c.III, s.506, no:1269; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.493, no:7413; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.341; Hz. Osman RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.40, no:11964; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVII, s.287, no:18189.

İnsan hacca niyet ettiği zaman mikât denilen belirli mukaddes mıntıkanın hududuna geldiğinden itibaren birtakım yasaklar başlıyor: Dikişli elbise giyemez, hanımı bile olsa yanında hanımıyla ailevî münasebetleri olmaz, koku sürümez, tıraş olamaz ve saire... İşte bu hale, bu duruma geçmeye ihramlı olmak, yani “Yasaklı bölgeye girmek, yasaklı olmak, bazı şeyleri yapamaz duruma gelmek” mânâsına *ihramlılık hali* deniliyor. Bu kimseye *muhrim* deniliyor.

Bu kimse dikişli elbise giyemediği için, üstüne bir örtü alıyor, altına bir örtü alıyor, ona sarılıyor. Omuzuna bir şey alıyor, öyle gidiyor. Bunun Türkçede adı *ihram* olmuş, yani üstüne alınan örtülerin adı *ihram* diye adlandırılmış. Aslında ihram demek, “Hacının mukaddes mıntıkaya, yasakların başladığı mıntıkaya geldikten sonra haccın yasak olan şeylerini yapamayacağı durumun başlaması hali” demek.

Onun için, insan büründüğü bu elbiseleri ihram sanmasın. Bu elbiseyi çıkarttığı zaman, diyelim yıkanması icap etti, gusül alması icap etti, yıkanacak, banyoya girdi, omuzundan bu örtüyü çıkarttı, ayağından da peştamal çıkarttı, gusül abdesti alacak. Eyvah, ihramı gitti mi?

Hayır, ihramlılık hali bir haldir, tıraş oluncaya kadar devam edecek. Tıraş olduğu zaman çıkacak. Bu sadece ihramlı iken bürünülen bir örtüdür. Türkçede buna da ihram demişler, ihrama girmek demişler. İstersen ona peştamal de, istersen *izar* de, başka bir şey diyebilirsin.

Bu ihramı çıkarmakla insan ihramdan çıkmış olmuyor, vazifeleri bitirip tıraş olduktan sonra çıkmış oluyor. Bu arada onu da hatırlatalım.

Yapanlar bunu anladı da... Haccı yapanlar biraz bu meseleleri bilir. Haccı yapmayanlar da, “Hoca ne dedi?” diye şaşırmış olabilir. Allah haccı yapmayan kardeşlerimize zenginlik versin...

Kendilerine hac farz olsun. Ondan sonra makbul helâl paralarla güzel mebrur haclar yapmak nasib eylesin... Oralarda, o mukaddes yerlerde gezip, ibadetleri yapıp, günahları affettirip, sevapları kazanıp, cennetlik olup gelmeyi cümlemize nasib eylesin.

Fâtiha-ı şerife mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

13. 09. 1987 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

